

Sygn. akt VII U 93/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 czerwca 2013 r.

Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie,

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSR Grzegorz Kochan

Protokolant Maria Brejtkopf

po rozpoznaniu w dniu 12 czerwca 2013 r. w Warszawie

sprawy Funduszu (...) z siedzibą w W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W.

o zasiłek pogrzebowy

na skutek odwołania Funduszu (...) z siedzibą w W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W.

z dnia 31 stycznia 2013 r., znak (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Fundusz (...) Spółka Akcyjna S.K.A. w dniu 15 marca 2013 r. odwołała się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W. odmawiającej prawa do zasiłku pogrzebowego po zmarłym M. P..

W uzasadnieniu odwołania spółka podniosła, iż w dniu 23 grudnia 2010 r. zawarła umowę dożywocia z M. P. i jego żoną Z. P. (1). Zgodnie z treścią umowy fundusz zobowiązał się m.in. zorganizować pogrzeb odpowiadający zwyczajom miejscowym, temu z nich które umrze ostatnie, w tym pochowanie go na jego koszt w grobie nr 16 przy alei 52 cmentarzu Ewangelicko-Augsburskim w W. przy ul. (...). Spółka wskazała, że Z. P. (2) zmarła w dniu 27 czerwca 2011 r., natomiast M. P. zmarł w dniu 27 listopada 2012 r. Odwołujący dodatkowo zaznaczył, że całkowity koszt pogrzebu to kwota 7632,80 zł, a w świetle art. 78 ustawy o emeryturach i rentach z FUS zasiłek pogrzebowy przysługuje osobie, która pokryła koszty pogrzebu. Spółka podkreśliła, iż słowo „osoba” nakazuje kwalifikować tu zarówno osoby fizyczne, jak i prawne, a także jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie.

W uzasadnieniu swojego stanowiska ZUS wskazał, iż zasiłek pogrzebowy przysługuje osobie, która pokryła koszty pogrzebu. Zasiłek pogrzebowy przysługuje również pracodawcy, domowi opieki społecznej, gminie, powiatowi, osobie prawnej kościoła lub związku wyznaniowego, jeżeli pokryły koszty pogrzebu. ZUS podkreślił, iż Fundusz (...) Spółka Akcyjna S.K.A. nie jest żadną z instytucji wskazanych w spornym przepisie dlatego też odmówił wypłaty zasiłku pogrzebowego po zmarłym M. P..

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny.

Fundusz (...) Spółka Akcyjna S.K.A. w dniu 23 grudnia 2010 r. zawarł z M. P. i jego żoną Z. P. (1) umowę dożywocia, na podstawie której przeniósł na spółkę nieruchomości gruntową w zamian za dożywotnie utrzymanie siebie i osoby bliskiej, stosownie do treści art. 908 § 2 k.c. Obowiązek zapewnienia dożywotniego utrzymania polegał m.in. na zorganizowaniu pogrzebu odpowiadającego zwyczajom miejscowym, temu z nich które umrze ostatnie, w tym pochowanie go na jego koszt w grobie nr 16 przy alei 52 cmentarzu Ewangelicko-Augsburskim w W. przy ul. (...). (umowa dożywocia - akt notarialny § 2 ust. 1 i ust. 2 pkt e) w aktach ZUS)

Z. P. (2) zmarła w dniu 27 czerwca 2011 r., natomiast M. P. zmarł w dniu 27 listopada 2012 r. (okoliczności niesporne – akty zgonu w aktach sprawy i aktach ZUS)

Fundusz (...) Spółka Akcyjna S.K.A. poniósł całkowite koszty pogrzebu M. P. w kwocie 7632,80 zł. (okoliczności niesporne – faktury w aktach ZUS)

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie dokumentów zawartych w aktach sprawy i aktach ZUS, których prawdziwości i autentyczności, strony procesu nie kwestionowały.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje.

(...) Spółki Akcyjnej S.K.A. nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353, ze zm.), zasiłek pogrzebowy przysługuje w razie śmierci:

- 1) ubezpieczonego;
- 2) osoby pobierającej emeryturę lub rentę;
- 3) osoby, która w dniu śmierci nie miała ustalonego prawa do emerytury lub renty, lecz spełniała warunki do jej uzyskania i pobierania;
- 4) członka rodziny osoby wymienionej w pkt 1 i 2.

Przepis art. 78 ust. 1 ustawy stanowi zaś, iż zasiłek pogrzebowy przysługuje osobie, która pokryła koszty pogrzebu. Zasiłek pogrzebowy przysługuje również pracodawcy, domowi pomocy społecznej, gminie, powiatowi, osobie prawnej kościoła lub związku wyznaniowego, jeżeli pokryły koszty pogrzebu (art. 78 ust. 2).

Zgodnie z dyspozycją art. 79 ust. 1 ustawy, w razie poniesienia kosztów pogrzebu przez inną osobę niż wymieniona w art. 77 ust. 1 pkt 4, pracodawcę, dom pomocy społecznej, gminę, powiat, osobę prawną kościoła lub związku wyznaniowego, zasiłek pogrzebowy przysługuje w wysokości udokumentowanych kosztów pogrzebu, nie wyższej jednak niż określona w art. 80.

W ocenie Sądu Rejonowego przyjęta przez odwołującą spółkę interpretacja art. 78 ustawy jest sprzeczna z zasadami wykładni prawa. Owszem Sąd nie kwestionuje, iż przez pojęcie „osoby” w świetle przepisów prawa cywilnego rozumie się osoby fizyczne, osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej. Wykładnie spornego przepisu nie może natomiast odbyć się tylko na podstawie odczytania wprost pierwszego zdania art. 78. Czytając cały przepis art. 78 i analizując jego obydwa zdania oraz dokonując wykładni a contrario należy wskazać, iż użyte przez ustawodawcę słowo „osoba” w zdaniu pierwszym przepisu odnosi się jedynie do osób fizycznych. Odmienna interpretacja powodowałaby całkowicie zbędnym zdanie drugie przepisu dotyczące kosztów pogrzebu ponoszonych przez pracodawcę, dom pomocy społecznej, gminę, powiat, osobę prawną kościoła lub związku wyznaniowego, skoro podmioty te mieszczą się w zakresie definicji podmiotów nie mający osobowości prawnej. Dodatkowo użyty na

początku zdania drugiego zwrot „zasiłek pogrzebowy przysługuje również (...)” wskazuje, iż są to dodatkowe podmioty (poza osobami fizycznymi), którym pracodawca przyznał prawo do zasiłku pogrzebowego.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 grudnia 2010 r. (I UK 222/10, LEX nr 738530) stwierdził, iż użyte w art. 78 ust. 1 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych określenie „osoba” obejmuje wszystkie osoby fizyczne i wskazane osoby prawne. W obrębie ogólnej kategorii osób fizycznych nie zachodzi żadne pierwszeństwo krewnych lub innych osób bliskich przed osobami obcymi; od wszystkich wymagane jest pokrycie kosztów pogrzebu. Tym samym przepisy art. 78-79 ustawy wprowadzają zasadę wypłaty zasiłku pogrzebowego lub zwrotu kosztów pogrzebu w udokumentowanej wysokości - oprócz bliskich - także osobom „obcym”, bez jakiegokolwiek ich różnicowania, oraz na rzecz podmiotów wymienionych w art. 78 ust. 2 (pracodawca, dom pomocy społecznej, gmina, powiat, osoba prawna kościoła lub związek wyznaniowy). Jedynymi podmiotami wyłączonymi z możliwości ubiegania się o zasiłek pogrzebowy, pomimo zorganizowania pogrzebu i pokrycia jego kosztów, są - na podstawie art. 79 ust. 2 ustawy - oprócz Państwa, co jest oczywiste - organizacje polityczne lub społeczne, jeżeli zasiłek nie przysługuje im z tytułu pokrycia kosztów pogrzebu własnego pracownika.

Sąd Rejonowy chce nadto podkreślić, iż stosownie do przepisu art. 908 § 1 k.c. jeżeli w zamian za przeniesienie własności nieruchomości nabywca zobowiązał się zapewnić zbywcy dożywotnie utrzymanie (umowa o dożywocie), powinien on, w braku odmiennej umowy, przyjąć zbywcę jako domownika, dostarczać mu wyżywienia, ubrania, mieszkania, światła i opału, zapewnić mu odpowiednią pomoc i pielęgnowanie w chorobie oraz sprawić mu własnym kosztem pogrzeb odpowiadający zwyczajom miejscowym.

Jak wskazał Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie w wyroku z dnia 14 marca 2013 r. ((...), LEX nr 1293237) w przypadku umowy o dożywocie nie mamy do czynienia z klasycznym przykładem ekwiwalentności świadczeń jak przy umowie sprzedaży, gdzie świadczeniu zbywcy odpowiada uiszczenie ceny przez nabywcę. Nie oznacza to jednak, że przeniesienie własności nieruchomości na podstawie umowy o dożywocie następuje pod tytułem darmym. W zamian za swoje świadczenie zbywca nieruchomości (dożywotnik) uzyskuje bowiem określone świadczenia służące zaspokajaniu jego potrzeb w taki sposób, aby nie musiał on przyczyniać się do zdobywania środków na zaspokojenie niezbędnych wymagań życiowych. Świadczenie dożywotnika ma więc swój odpowiednik (równoważnik) w świadczeniach nabywcy nieruchomości. Nie ma przy tym znaczenia dla kwestii odpłatności to, czy świadczenie nabywcy odpowiada dokładnie wartości nieruchomości. Istotą odpłatności umowy o dożywocie jest bowiem to, że zbywca dokonując przysporzenia nie czyni tego kosztem własnego majątku, albowiem uzyskuje ekwiwalentne świadczenie, posiadające określony wymiar materialny, przejawiający się choćby w zaoszczędzeniu przez zbywcę tych wydatków, które musiałby ponieść w związku z własnym utrzymaniem, gdyby nie doszło do zawarcia umowy o dożywocie. Uzyskiwane przez dożywotnika świadczenia niewątpliwie mają określony walor finansowy, a tym samym przyjąć należy, że po stronie zbywcy nie dochodzi do bezpłatnego przysporzenia kosztem własnego majątku.

W ocenie Sąd Rejonowy powołane stanowisko judykatury jasno wskazuje, że umowa dożywocia ma charakter materialny, co prowadzi do uznania, że koszty pogrzebu zostały już pokryte (sfinansowane) przez świadczenie dożywotnika w postaci przeniesienia własności nieruchomości wskazanej w umowie dożywocia zawartej z M. P..

W tym stanie faktycznym i prawnym Sąd Rejonowy uznał odwołanie Funduszu (...) Spółka Akcyjna S.K.A. za niezasadne i na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., orzekł jak w sentencji wyroku.